

รายงานส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง ศึกษาแนวทางการลดปัญหาเหตุเพลิงไหม้หญ้า
ในพื้นที่รกร้างว่างเปล่า
กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย ๔
สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

จัดทำโดย จำเริญ เอกพัฒนศักดิ์ ตุ่นกอง
ตำแหน่ง เจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยชำนาญการ
สังกัด สถานีดับเพลิงและกู้ภัยประเวศ กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย ๔
สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับต้น รุ่นที่ ๓๖
สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

๑. หัวข้อ ศึกษาแนวทางการลดปัญหาเหตุเพลิงไหม้หญ้าในพื้นที่รกร้างว่างเปล่า
กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย ๔ สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๒. ความสำคัญของการศึกษา / ที่มาของการนำเสนอ

กรุงเทพมหานครมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคม มีการขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็ว เกิดอาคารบ้านเรือนประชาชน หมู่บ้านจัดสรรค คอนโดมิเนียม อาคารชุด อาคารพาณิชย์ สถานประกอบการ ห้างสรรพสินค้า สถานบริการน้ำมัน การขยายตัวของโกดังสินค้า ฯลฯ ในพื้นที่กลางเมืองของกรุงเทพมหานคร แต่ด้านชานเมืองฝั่งตะวันออก ได้แก่ เขตลาดกระบัง เขตหนองจอก เขตประเวศ เขตสะพานสูง เขตมีนบุรี ยังเป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่าทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่ที่ถูกทิ้งรกร้างว่างเปล่า รวมทั้งพื้นที่เป็นที่ดินรอการพัฒนา ที่เจ้าของไม่ได้ทำประโยชน์ปล่อยให้รกร้างมีวัชพืชปกคลุมขึ้นรกรุงรัง เช่น หญ้า ต้นธูปฤๅษี เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ถ้าไม่มีการดูแล เอาใจใส่หรือไม่ระมัดระวังอาจจะเป็นเชื้อเพลิงก่อให้เกิดการลุกไหม้ได้ง่ายและ รุนแรง ส่งผลเกิดความเสียหายต่อการดำรงชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน สภาพสิ่งแวดล้อม สภาพอากาศ ในพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร

ในการปฏิบัติการกิจ สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นองค์กรชั้นนำด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและของรัฐในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร” ได้แบ่งส่วนราชการที่รับผิดชอบด้านการปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย ๖ กอง (กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย ๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖) ซึ่งพื้นที่กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย ๔ ได้แก่ สถานีดับเพลิงและกู้ภัยประเวศ สถานีดับเพลิงและกู้ภัยลาดกระบัง สถานีดับเพลิงและกู้ภัยเฉลิมพระเกียรติ สถานีดับเพลิงและกู้ภัยบางชัน สถานีดับเพลิงและกู้ภัยร่มเกล้า และสถานีดับเพลิงและกู้ภัยหัวหมาก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่รกร้างว่างเปล่า ทำให้เกิดเหตุเพลิงไหม้หญ้าในพื้นที่บ่อยครั้ง ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของประชาชน ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากยิ่งขึ้น และยังก่อให้เกิดกลุ่มควันและก๊าซพิษ ฝุ่นละออง PM ๒.๕ ส่งผลกระทบต่อสภาพสิ่งแวดล้อม จึงจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นในส่วนภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนผู้พักอาศัย เพื่อก่อให้เกิดการบูรณาการร่วมกันในการหาแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการในการเข้าระงับเหตุเพลิงไหม้หญ้าในพื้นที่รกร้างว่างเปล่า ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๖ – ๒๕๗๕) โดยยุทธศาสตร์สำคัญที่สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้เน้นย้ำนำมาประเด็นเป็นภารกิจคือยุทธศาสตร์ที่ ๑ ที่ว่า “มหานครแห่งความปลอดภัย” ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑.๑ ปลอดภัยพิบัติ และ ๑.๔ ปลอดภัยพิบัติ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ผู้จัดทำรายงาน จึงเล็งเห็นถึงความสำคัญในการป้องกันและการแก้ไขปัญหาการระงับเหตุเพลิงไหม้หญ้าในพื้นที่รกร้างว่างเปล่า ให้กับประชาชน เอกชน ผู้พักอาศัยในชุมชน พื้นที่ด้านชานเมืองทิศฝั่งตะวันออกของกรุงเทพมหานคร ได้แก่ เขตลาดกระบัง เขตหนองจอก เขตประเวศ เขตสะพานสูง เขตมีนบุรี เขตสวนหลวงขึ้น เพื่อลดอัตราการเกิดเหตุเพลิงไหม้หญ้าในพื้นที่ว่างเปล่าและการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด จึงได้ดำเนินการศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาเหตุเพลิงไหม้หญ้า ในพื้นที่รกร้างว่างเปล่าพื้นที่รับผิดชอบของ กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย ๔ สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคการจัดการระงับเหตุเพลิงไหม้หญ้าในพื้นที่รกร้างว่างเปล่า

๓.๒ เพื่อหาแนวทางการป้องกันและลดการเกิดเหตุเพลิงไหม้หญ้าในพื้นที่รกร้างว่างเปล่า

๓.๓ เพื่อให้เกิดการประสานงานและการให้ความร่วมมือระหว่างกองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย ๔ กับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

๔. เป้าหมาย

ลดอัตราการเกิดเพลิงไหม้หญ้าในพื้นที่รกร้างว่างเปล่า ในพื้นที่รับผิดชอบของ กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย ๔ สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร ร้อยละ ๓๐ ของปีที่ผ่านมา ภายในระยะ ๑ ปี ของปีงบประมาณ ๒๕๖๓

๕. แนวคิด / หลักการที่ใช้ในการศึกษา

๕.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติ ได้ดังนี้

๕.๑.๑ ระยะก่อนเกิดภัย เป็นการดำเนินการเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติผ่านความพยายาม วิเคราะห์และจัดการปัจจัยของภัยที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย การลดความล่อแหลมต่อ สิ่งที่เป็นอันตราย การทำให้ความเปราะบางของชีวิตและทรัพย์สินมีน้อยลง การบริหารจัดการที่ดินและ สิ่งแวดล้อมอย่างมีสติปัญญา และการเตรียมความพร้อมที่ถูกปรับปรุงเพื่อรับเหตุการณ์ที่เป็นผลร้าย การลด ความเสี่ยงจากสาธารณภัยประกอบด้วย ๓ กลยุทธ์ ได้แก่

- การป้องกัน (Prevention) คือ การปฏิบัติที่ถูกออกแบบเพื่อดำเนินงานการปรากฏขึ้น ของภัยหรือผลกระทบจากสิ่งที่เป็นอันตรายต่อชุมชนหรือที่ตั้งสำคัญ

- การลดผลกระทบ (Mitigation) คือ มาตรการเชิงโครงสร้าง และ ไม่ใช่โครงสร้างเพื่อ จำกัดผลกระทบจากสิ่งที่เป็นอันตรายทางธรรมชาติ การทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมและอันตรายเกี่ยวกับเทคโนโลยี

- การเตรียมความพร้อม (Preparedness) มาตรการที่ทำให้รัฐบาลองค์กรต่างๆ ชุมชน และปัจเจกชน สามารถตอบโต้ภัยอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

๕.๑.๒ ขณะเกิดภัย ซึ่งถือเป็นระยะที่จะต้องมีการนำระบบการบัญชาการเหตุการณ์มาใช้มากที่สุด การจัดการในภาวะฉุกเฉินจะดำเนินการใน ๒ กลยุทธ์ ได้แก่

- การตอบโต้ (Response) คือ การดำเนินการทันทีทันใดเมื่อเกิดสาธารณภัย เพื่อปกป้องชีวิตและทรัพย์สิน จัดการความสับสนวุ่นวาย และผลกระทบอื่นๆ ที่เกิดจากสาธารณภัย

- การช่วยเหลือในภาวะฉุกเฉิน (Relief) คือการให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นเพื่อสนอง ความต้องการขั้นพื้นฐานแก่ผู้ประสบภัยขณะที่ยังเกิดขึ้น

๕.๑.๓ หลังจากภัยยุติ เป็นช่วงเวลาของการฟื้นฟูบูรณะ (Recovery) คือ กระบวนการให้ความช่วยเหลือชุมชนหรือคนในชาติให้ทรัพย์สินกลับคืนสู่สภาพเดิมภายหลังการเกิดภัย กระบวนการฟื้นฟูบูรณะ อาจถูกขยายระยะเวลาออกไป ๕ - ๑๐ ปี หรือมากกว่านั้น โดยดำเนินการใน ๒ กลยุทธ์ คือ

- การฟื้นคืนสภาพ (Rehabilitation) การปฏิบัติที่ถูกลำนำรับมือผลที่ตามมาภายหลัง การเกิดภัยบริการขั้นพื้นฐานเพื่อให้กลับสู่สภาพเดิมการช่วยเหลือตนเองผู้ประสบภัยเพื่อซ่อมแซมความเสียหายทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกของชุมชนกิจกรรมคืนสภาพเศรษฐกิจและจัดหาการส่งเสริม ให้ผู้ที่มีชีวิตรอดจากภัยพิบัติมีสภาพจิตใจและสังคมที่ดี รวมถึงมีการพัฒนาระยะยาว

- การสร้างใหม่ (Reconstruction) การฟื้นคืนสภาพสาธารณ ประโยชน์ทั้งหมดและโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่อย่างเต็มรูปแบบการแทนที่โครงสร้างที่เสียหายทางกายภาพการฟื้นฟูเศรษฐกิจและการฟื้นสภาพความเป็นอยู่ทางสังคมและวัฒนธรรม ความเสี่ยงภัยในอนาคต

๕.๒ หลักแนวความคิดนิทรรศการตามแนวคิดของ ศาสตราจารย์ ดร.บวรศักดิ์ อูวรรณโณ

พบว่า พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีลักษณะที่ครบถ้วนตรงตามองค์ประกอบของ หลักนิทรรศการ ๔ ประการ ได้แก่

ประการที่ ๑ : พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีการบัญญัติสาระสำคัญในการรับรองสิทธิประชาชนในการได้รับบริการสาธารณะด้านการจัดการสาธารณภัยจากองค์กรฝ่ายปกครองตั้งแต่ระดับพื้นที่ท้องถิ่นอำเภอ จังหวัด ไปจนถึงระดับชาติ นอกจากนี้ ยังมีกำหนดให้มีแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเป็นเครื่องมือหลักในการขับเคลื่อนภารกิจด้านการจัดการ สาธารณภัยของประเทศอย่างเป็นรูปธรรม

ประการที่ ๒ : กระบวนการในการใช้กฎหมาย พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ มีการบัญญัติอำนาจหน้าที่ขององค์กรฝ่ายปกครองและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน มีเอกภาพ และมีมาตรฐาน นอกจากนี้ ยังได้วางหลักประกันเพื่อคุ้มครองสิทธิประชาชนเพื่อให้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐเป็นไปด้วยความเหมาะสมตามหลักความจำเป็นและได้สัดส่วน นอกจากนี้ ยังได้วาง หลักคุ้มครองการปฏิบัติหน้าที่ในการจัดการสาธารณภัย เพื่อสร้างความมั่นใจและขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน ในกรณีที่ปฏิบัติหน้าที่ตามขอบอำนาจหน้าที่ โดยได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุ และมีได้ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง แต่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของเอกชนหรือประชาชน โดยให้พ้นจากความรับผิดทางกฎหมาย

ประการที่ ๓ : พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีการออกแบบโครงสร้างองค์กรฝ่ายปกครองในการจัดการสาธารณภัยที่สมบูรณ์แบบครบวงจร ทั้งในระดับนโยบาย ระดับบัญชาการ ระดับอำนาจการ และระดับปฏิบัติการ ซึ่งช่วยให้การบริการสาธารณะด้านการจัดการ สาธารณภัยตามกฎหมายเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีเอกภาพและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ประการที่ ๔ : พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นกฎหมายหลักด้านการจัดการสาธารณภัยของประเทศไทย มีเป้าหมายที่ชัดเจน คือ ยึดมั่นในหลักนิทรรศการเพื่อ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” แก่ประชาชนอย่างเสมอภาคทั่วถึง และเป็นธรรม โดยการบูรณาการการทำงานร่วมกันจากทุกภาคส่วน ก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและมีมาตรฐานในการจัดการสาธารณภัยของประเทศอย่างเป็นขั้นตอน ส่งผลให้ผู้ประสบภัยได้รับความช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว ทั่วถึง เป็นธรรม สามารถบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นเมืองปลอดภัยน่าอยู่และประชาชนมีความเชื่อมั่นศรัทธาในระบบการจัดการ สาธารณภัยของรัฐ

๕.๓ การใช้อำนาจในขณะเกิดสาธารณภัยภัย พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ดังนี้

๕.๓.๑ กรณีที่พื้นที่ที่เกิดหรือจะเกิดสาธารณภัยอยู่ในความรับผิดชอบของผู้อำนวยความสะดวกหลายคน ผู้อำนวยความสะดวกคนหนึ่งคนใด จะใช้อำนาจหรือปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒ ไป พลาดก่อน แล้วแจ้งผู้อำนวยความสะดวกอื่นทราบโดยเร็ว แต่อย่างไรก็ดี กฎหมายยังได้ให้อำนาจแก่ นายอำเภอในฐานะผู้อำนวยความสะดวก และผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะผู้อำนวยความสะดวก มีอำนาจหน้าที่ เช่นเดียวกับผู้อำนวยความสะดวกตามมาตรา ๒๑ ในเขตอำเภอพื้นที่ของตนและในเขตจังหวัดแล้วแต่กรณีด้วย เช่นกัน ตามที่ปรากฏในมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐

๕.๓.๒ กรณีผู้อำนวยความสะดวกจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจาก เจ้าหน้าที่ ของรัฐหรือ หน่วยงานของรัฐที่อยู่นอกเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ของตน ให้แจ้งผู้อำนวยความสะดวกอำเภอ หรือผู้อำนวยความสะดวกจังหวัด แล้วแต่กรณี เพื่อสั่งการโดยเร็วต่อไป

๕.๓.๓ บัญญัติให้ผู้อำนวยความสะดวกในเขตพื้นที่ที่ติดต่อกันหรือใกล้เคียง มีหน้าที่สนับสนุนการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยแก่ผู้อำนวยความสะดวกซึ่งรับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นนั้น เพื่อช่วยเหลือในการจัดการให้สาธารณภัยให้ยุติโดยเร็วภายใต้การประสานความร่วมมือระหว่างท้องถิ่นในละแวกเดียวกัน

๕.๓.๔ เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น เจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ประสบเหตุ มีหน้าที่ต้องเข้าดำเนินการเบื้องต้นเพื่อระงับภัยนั้น แล้วรีบรายงานให้ผู้อำนวยความสะดวกเพื่อสั่งการต่อไปและในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจดำเนินการใด ๆ เพื่อคุ้มครองชีวิตหรือป้องกัน ภัยอันตรายที่จะเกิดแก่บุคคลได้

๕.๔.๕ ผู้อำนวยความสะดวกและเจ้าพนักงานซึ่งได้รับมอบหมาย มีอำนาจจัดสถานที่ชั่วคราวเพื่อให้ผู้ประสบภัยอยู่อาศัย จัดระเบียบการจราจรชั่วคราวในพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัย รักษาความสงบเรียบร้อยและป้องกันเหตุโจรสลัดร้าย ปิดกั้นมิให้ผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าไปในพื้นที่เกิดสาธารณภัยและพื้นที่ใกล้เคียง รวมทั้งช่วยเหลือผู้ประสบภัยและช่วยขนย้ายทรัพย์สินในพื้นที่เกิดสาธารณภัยและพื้นที่ใกล้เคียงเมื่อได้รับการ ร้องขอ

๕.๓.๖ ผู้บัญชาการ รองผู้บัญชาการ ผู้อำนวยความสะดวก และเจ้าพนักงานซึ่งได้รับมอบหมายมีอำนาจ สั่งอพยพ ผู้ซึ่งอยู่ในพื้นที่ที่เกิดหรือใกล้จะเกิดสาธารณภัย หากการอยู่อาศัยในพื้นที่นั้นจะก่อให้เกิดอันตรายหรือกีดขวางต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ทั้งนี้เฉพาะเท่าที่จำเป็นแก่การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๕.๓.๗ ผู้บัญชาการ รองผู้บัญชาการ ผู้อำนวยความสะดวกกลาง ผู้อำนวยความสะดวกจังหวัด ผู้อำนวยความสะดวกอำเภอและผู้อำนวยความสะดวกท้องถิ่น โดยความเห็นชอบของผู้อำนวยความสะดวกมีอำนาจประกาศห้ามมิให้บุคคลใดเข้าไป อยู่อาศัย หรือดำเนินกิจการในพื้นที่ที่เกิดหรือใกล้จะเกิดสาธารณภัยก็ได้

๕.๓.๘ สำหรับการปฏิบัติในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ในกรณีที่มีความจำเป็นที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดหรือหน่วยงานของรัฐใดในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้น ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ผู้อำนวยความสะดวกกรุงเทพมหานครแจ้งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นหรือหน่วยงานของรัฐนั้นทราบ และเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นหรือหน่วยงานของรัฐนั้น แล้วแต่กรณีได้รับแจ้งแล้วให้เป็นหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการให้ความช่วยเหลือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ที่เกิดขึ้นในเขตกรุงเทพมหานคร ตามที่ได้รับแจ้งโดยเร็ว ทั้งนี้ ตามหมวด ๓ การป้องกันและบรรเทา-
สาธารณภัยในเขตกรุงเทพมหานคร มาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.
๒๕๕๐ พร้อมกับให้นำบทบัญญัติที่ให้อำนาจแก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ในการป้องกันและ
บรรเทาสาธารณภัยในหมวด ๒ มาใช้บังคับกับกรุงเทพมหานครด้วยโดยอนุโลม

๕.๔ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ๕ ทฤษฎี สรุปไว้ดังนี้

๕.๔.๑. ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชน (Mass Persuasion) Maslow กล่าวว่า
การเกลี้ยกล่อม หมายถึง การใช้คำพูดหรือการเขียน เพื่อมุ่งให้เกิดความเชื่อถือและการกระทำ ซึ่งการ
เกลี้ยกล่อมมีประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการปฏิบัติงานและถ้าจะให้ เกิดผลดีผู้เกลี้ยกล่อม
จะต้องมีศิลปะในการสร้างความสนใจในเรื่องที่จะเกลี้ยกล่อม

โดยเฉพาะในเรื่อง ความต้องการของคนตามหลักทฤษฎีของ Maslow ที่เรียกว่า
ลำดับขั้น ความต้องการ (hierarchy of needs) คือ ความต้องการของคนจะเป็นไปตามลำดับจากน้อยไป
มาก มีทั้งหมด ๕ ระดับ ดังนี้

- ความต้องการทางด้านสรีระวิทยา (physiological needs) เป็นความ
ต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์(survival needs)ได้แก่ความต้องการทางด้านอาหาร ยา เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่
อาศัย ยารักษาโรค และความต้องการทางเพศ

- ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต (safety and security needs)
ได้แก่ ความต้องการที่อยู่อาศัยอย่างมีความปลอดภัยจากการถูกทำร้ายร่างกาย หรือถูกขโมยทรัพย์สิน หรือ
ความมั่นคงในการทำงานและการมีชีวิตอยู่อย่างมั่นคงในสังคม

- ความต้องการทางด้านสังคม (social needs) ได้แก่ ความต้องการความรัก
ความต้องการที่จะให้สังคมยอมรับว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

- ความต้องการที่จะมีเกียรติยศชื่อเสียง (self-esteem needs) ได้แก่ ความภาคภูมิใจ
ความต้องการดีเด่นในเรื่องหนึ่งที่จะให้ได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ความต้องการ ด้านนี้เป็นความ
ต้องการระดับสูงที่เกี่ยวกับความมั่นใจในตัวเองในเรื่องความสามารถ และความสำคัญของบุคคล

- ความต้องการความสำเร็จแห่งตน (self-actualization needs) เป็นความ
ต้องการในระบอบสูงสุด ที่อยากจะทำให้เกิดความสำเร็จในทุกสิ่งทุกอย่างตามความนึกคิด ของตนเองเพื่อจะ
พัฒนาตนเองให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ความต้องการนี้จึงเป็นความต้องการ พิเศษของบุคคลที่จะพยายาม
ผลักดันชีวิตของตนเองให้เป็นแนวทางที่ดีที่สุด

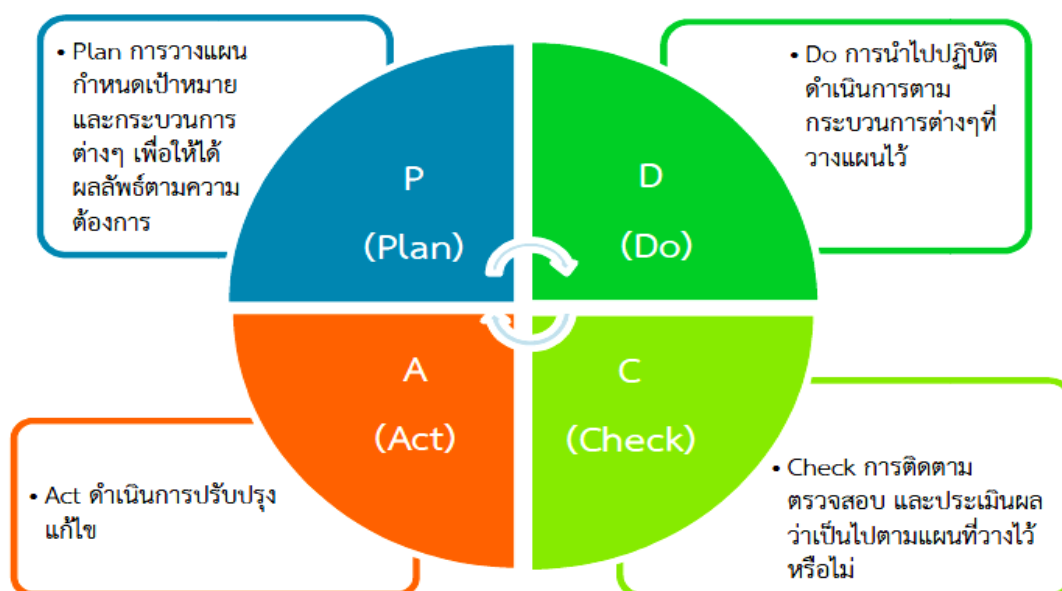
๕.๔.๒ ทฤษฎีการระดมสร้างขวัญของคนในชาติ (National Morale)
คนเรามีความต้องการทางกายและใจถ้าคนมีขวัญดีพอ ผลของการทำงานจะสูง ตามไปด้วย แต่ถ้าขวัญไม่ดี
ผลงานก็ต่ำไปด้วย ทั้งนี้เนื่องจากว่าขวัญเป็นสถานการณ์ทาง จิตใจที่แสดงออกในรูปพฤติกรรมต่าง ๆ
นั่นเอง การจะสร้างขวัญให้ดีต้องพยายามสร้าง ทศนคติที่ดีต่อผู้ร่วมงาน เช่น การไม่เอาไรต์เอาเปรียบ การ
ให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับงาน การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น เป็นต้น และเมื่อใดก็ตามถ้าคนทำงานมีขวัญดี
จะ เกิดสำนึกในความรับผิดชอบ อันจะเกิดผลดีแก่หน่วยงานทั้งในส่วนที่เป็นขวัญส่วนบุคคล และขวัญของ
กลุ่ม ดังนั้น จะเป็นไปได้ว่าขวัญของคนเราโดยเฉพาะคนมีขวัญที่ดีย่อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะนำไปสู่การมีส่วน
ร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ได้เช่นกัน

๕.๔.๓ ทฤษฎีสร้างความรู้สึกราชาตินิยม (Nationalism) ปัจจัยประการหนึ่งที่น่าสู่การมีส่วนร่วมคือ การสร้างความรู้สึกราชาตินิยมให้ เกิดขึ้น หมายถึง ความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองที่จะ อุทิศหรือเน้นค่านิยมเรื่องผลประโยชน์ ส่วนรวมของชาติ มีความพอใจในชาติของตัวเอง พอใจเกียรติภูมิ จงรักภักดี ผูกพันต่อท้องถิ่น

๕.๔.๔. ทฤษฎีการสร้างผู้นำ (Leadership) การสร้างผู้นำจะช่วยจูงใจให้ ประชาชนทำงานควยความเต็มใจเพื่อบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน ทั้งนี้เพราะผู้นำเป็นปัจจัย สำคัญของการร่วมกลุ่มคนจูงใจไปยังเป้าประสงค์โดยทั่วไปแล้วผู้นำอาจจะมีทั้งผู้นำที่ดีเรียกว่าผู้นำปฏิฐาน (positive leader) ผู้นำพลวัต คือ เคลื่อนไหวทำงานอยู่เสมอ (dynamic leader) และผู้นำไม่มีกิจ ไม่มี ผลงานสร้างสรรค์ ที่เรียกว่า ผู้นำนิเสธ (negative leader) ผลของการให้ทฤษฎีการสร้างผู้นำ จึงทำให้เกิด การระดมความร่วมมือปฏิบัติงานอย่างมีขวัญกำลังใจ งานมีคุณภาพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และร่วม รับผิดชอบ ดังนั้น การสร้างผู้นำที่ดี ย่อมจะนำไปสู่ การมีส่วนร่วมใน กิจกรรมต่าง ๆ ด้วยดีนั่นเอง

๕.๔.๕. ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบทางการบริหาร (Administration and Method) การใช้ระบบบริหารในการระดมความร่วมมือเป็นวิธีหนึ่งที่ย่ายเพราะใช้กฎหมาย ระเบียบ แบบ แผน เป็นเครื่องมือในการดำเนินการ แต่อย่างไรก็ตามผลของความร่วมมือยังไม่มีระบบใดที่ดีที่สุดในเรื่องการใช้บริหาร เพราะธรรมชาติของคนถ้าทำงานตามความสมัครใจอย่างตั้งใจ ไม่มีใครบังคับก็จะทำงานด้วยความรัก แต่ถ้าไม่ควบคุมเลยก็ไม่เป็นไปตามนโยบายและความจำเป็นของรัฐ เพราะการใช้ระบบบริหาร เป็นการให้ปฏิบัติตามนโยบายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเพิ่มความคาดหวังผลประโยชน์

๕.๕ PDCA ประยุกต์ใช้ในการบริหารโครงการให้ประสบความสำเร็จ

วงจรบริหารงานคุณภาพ (PDCA cycle) เป็นแนวคิดของ W.Edwards Deming เป็นกิจกรรมในการพัฒนาประสิทธิภาพของการดำเนินงาน ซึ่งประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน ดังนี้

๑) การวางแผน (Plan) หมายถึง การกำหนดวัตถุประสงค์และตั้งเป้าหมายกำหนดขั้นตอนวิธีการและระยะเวลา ทำให้เกิดการพัฒนา ปรับปรุงที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งในการวางแผนจำเป็น ต้องกำหนดมาตรฐานของวิธีการทำงานหรือ เกณฑ์มาตรฐานต่างๆ และการปฏิบัติเป็นไปตามข้อกำหนดที่เป็นมาตรฐาน จะช่วยให้การวางแผนมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

๒) การปฏิบัติ (Do) หมายถึง การปฏิบัติให้เป็นไปตามแผน วิธีการ และขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้ และลงมือปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนด

๓) การตรวจสอบ (Check) คือ การติดตามและตรวจสอบความก้าวหน้าของการปรับปรุงข้อมูลการให้บริการให้เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด และดูผลสำเร็จของงานนั้นว่า เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดหรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพ

๔) การปรับปรุงงานหรือการดำเนินกิจกรรม (Act) คือ การดำเนินการให้เหมาะสม มีการประเมินผล หากการปฏิบัติเป็นที่น่าพอใจจัดให้เป็นมาตรฐาน เพื่อเป็นแนวทางให้ปฏิบัติต่อไป หากการปฏิบัติมีข้อปรับปรุงให้กำหนดวิธีการปรับปรุงจะช่วยให้มีความสมบูรณ์ และมีคุณภาพเพิ่มขึ้น

จากแนวคิดวงจรบริหารงานคุณภาพ (PDCA cycle) ได้นำมาปรับใช้กับการศึกษาแนวทางการลดปัญหาเหตุเพลิงไหม้หญาในพื้นที่รกร้างว่างเปล่า ดังนี้

๑) การวางแผน (Plan) โดยการศึกษาสภาพปัญหาพื้นที่รกร้างว่างเปล่า ในพื้นที่เขตลาดกระบัง เขตหนองจอก เขตประเวศ เขตสะพานสูง และเขตมีนบุรี โดยการวางแผน กำหนดสาเหตุของปัญหา วิเคราะห์ปัญหาที่ได้ คือ ขาดแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการเหตุเพลิงไหม้หญาในพื้นที่รกร้างว่างเปล่าและขาดภาคีเครือข่ายในภาคประชาชน จึงจัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติและแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการเหตุเพลิงไหม้หญาในพื้นที่รกร้างว่างเปล่าและจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับการดับเพลิงเบื้องต้นและการประชาสัมพันธ์ ให้กับผู้นำชุมชน และผู้พักอาศัยในชุมชน (ภาคีเครือข่าย)

๒) การปฏิบัติ (Do)

- ศึกษาหาข้อมูลการจัดการเหตุเพลิงไหม้หญา เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์แล้วจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงาน

- จัดทำแผนการปฏิบัติร่วมกันกับภาคีเครือข่ายการจัดการเหตุเพลิงไหม้หญาในพื้นที่รกร้างว่างเปล่า

- จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดับเพลิงเบื้องต้นและการประชาสัมพันธ์ ให้กับผู้นำชุมชน และผู้พักอาศัยในชุมชน

- จัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติและแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการเหตุเพลิงไหม้หญาในพื้นที่รกร้างว่างเปล่า

- ชักซ้อมแผนการปฏิบัติการประสานงานระหว่างเครือข่ายภาคีในทุกภาคส่วนการจัดการเหตุเพลิงไหม้หญาในพื้นที่รกร้างว่างเปล่า

๓) การตรวจสอบ (Check) ติดตามและตรวจสอบความก้าวหน้าของการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ ในทุกขั้นตอนและทุกกิจกรรม ว่า เป็นไปตามขั้นตอนหรือแนวทางที่กำหนดไว้หรือไม่

๔) การปรับปรุงงานหรือการดำเนินกิจกรรม (Act) เพื่อดำเนินการให้เหมาะสมตามผลการตรวจสอบจากข้อ ๓) หากเป็นไปตามขั้นตอนหรือแนวทางที่กำหนดไว้ ให้ดำเนินการต่อไปจนแล้วเสร็จ หากในการปฏิบัติยังพบปัญหาที่ปรับเปลี่ยนวิธีการให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

เมื่อดำเนินการครบทั้ง ๔ ขั้นตอนแล้ว หากพบว่าการดำเนินการแก้ไขปัญหาเหตุเพลิงไหม้หญ้าในพื้นที่รกร้างว่างเปล่ายังสามารถเพิ่มประสิทธิภาพได้อีกก็ให้เริ่มการวางแผนใหม่เป็นวงจรในรอบที่สอง โดยนำข้อมูลการดำเนินการปัญหาอุปสรรคในรอบแรกมาปรับปรุงและดำเนินการใหม่ในรอบต่อไปสำหรับการดำเนินการสามารถทำได้หลายรอบจนกว่างานที่ปฏิบัตินั้น จะมีความสมบูรณ์ ครบถ้วน มีประสิทธิภาพดีแล้ว ก็สามารถหยุดการดำเนินการได้

๕.๖ หลักแนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการวิเคราะห์โดยการนำหลัก Swot Analysis มาประยุกต์ใช้ โดยการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและข้อจำกัดต่างๆ ที่มีผลต่อความสำเร็จในหาแนวทางการป้องกันและลดการเกิดเหตุเพลิงไหม้หญ้าในพื้นที่รกร้างว่างเปล่า กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย ๔ สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

การวิเคราะห์ SWOT คือการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ประกอบด้วย การวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน เพื่อให้รู้ตนเอง รู้จักสภาพแวดล้อมอย่างชัดเจนและวิเคราะห์โอกาส - อุปสรรค การวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารขององค์กรทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้นภายนอกองค์กรทั้งสิ่งที่ได้เกิดขึ้นแล้วและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต รวมทั้งผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อองค์กร ทั้งจุดแข็ง จุดอ่อนและความสามารถด้านต่าง ๆ ที่องค์กรมีอยู่ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการดำเนินการตามที่องค์กรนำไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับการดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์หรือในด้านต่าง ๆ ตามความเหมาะสมต่อไป

องค์ประกอบของทฤษฎีการวิเคราะห์ SWOT ประกอบด้วย ๔ องค์ประกอบ ดังนี้

๑. S มาจาก Strength หมายถึง จุดแข็งหรือจุดเด่นหรือข้อได้เปรียบ เป็นข้อที่ดีที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในองค์กรหรือหน่วยงาน เช่น จุดแข็งด้านการเงิน ด้านการผลิต ด้านทรัพยากรบุคคลด้านการดำเนินงาน โดยหน่วยงานจะใช้จุดแข็งในการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดหรือการดำเนินการ

๒. W มาจาก Weaknesses หมายถึง จุดด้อยหรือจุดอ่อนหรือข้อเสียเปรียบ ที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในขององค์กร ซึ่งองค์กรหรือหน่วยงานต้องหาวิธีในการแก้ไขปัญหานั้นๆ ตามสถานการณ์ภายในขององค์กรหรือหน่วยงานที่เป็นไป

๓. O มาจาก Opportunities หมายถึง โอกาสการที่สภาพแวดล้อมภายนอกขององค์กรหรือหน่วยงานที่เอื้อประโยชน์หรือส่งเสริมการดำเนินงานองค์กรหรือหน่วยงาน แต่โอกาสแตกต่างจากจุดแข็งตรงที่โอกาสนั้น เป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมภายนอก แต่จุดแข็งเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมภายใน ซึ่งพนักงานที่ทำหน้าที่ในการดำเนินกลยุทธ์ขององค์กรหรือหน่วยงานนั้นๆ จะต้องแสวงหาโอกาสอยู่เสมอและใช้ประโยชน์จากโอกาสนั้น

๔. T มาจาก Threats หมายถึง อุปสรรค ข้อจำกัด ซึ่งเกิดจาสภาพแวดล้อมภายนอก บางครั้งการจำแนกโอกาสและอุปสรรคเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะทั้งสองสิ่งนี้สามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ตามสถานการณ์ที่เคยเป็น โอกาสกลับกลายเป็นอุปสรรคได้

ภาพองค์ประกอบการวิเคราะห์ตามตำแหน่งของ SWOT

	ปัจจัยที่เอื้อประโยชน์	ปัจจัยที่ส่งผลกระทบ
ปัจจัยภายใน	<p>S Strengths : จุดแข็ง</p> <p>ลักษณะเด่น ข้อดี ความสามารถที่เอื้อต่อการประสบความสำเร็จ สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้</p> <p>ตัวอย่าง</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีความรับผิดชอบ - มีความคิดสร้างสรรค์ 	<p>W Weaknesses : จุดอ่อน</p> <p>ลักษณะด้อย ข้อเสีย ปัญหาที่ส่งผลกระทบให้เกิดความล้มเหลว ไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้</p> <p>ตัวอย่าง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่กล้าแสดงออก - ชอบใช้อารมณ์ตัดสินปัญหา
ปัจจัยภายนอก	<p>O Opportunities : โอกาส</p> <p>ความได้เปรียบ ที่เอื้อต่อการประสบความสำเร็จ สามารถใช้ประโยชน์ได้</p> <p>ตัวอย่าง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ได้รับทุนการศึกษา - มีผู้ใหญ่คอยให้การสนับสนุน 	<p>T Threats : อุปสรรค</p> <p>ความเสียเปรียบ ที่เอื้อต่อความล้มเหลว ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้</p> <p>ตัวอย่าง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ฐานะครอบครัวไม่ดี - เศรษฐกิจตกต่ำ

ขั้นตอน/วิธีการวิเคราะห์ SWOT

การวิเคราะห์ SWOT เป็นการนำเอาสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในกองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย ๔ มาวิเคราะห์เพื่อเอาชนะปัญหาอุปสรรค สภาพแวดล้อม หรือลดจุดอ่อนองค์กรให้น้อยที่สุด ภายใต้การวิเคราะห์ การประเมินสภาพแวดล้อม ๒ ส่วนใหญ่ (๔ ปัจจัย) ตามที่กล่าวแล้วนั้น ดังนี้

๑. การประเมินสภาพแวดล้อมภายใน กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย ๔ ดังนี้

การประเมินสภาพแวดล้อมภายในองค์กรจะเกี่ยวกับการวิเคราะห์และพิจารณาทรัพยากรขีดความสามารถภายในองค์กรเพื่อที่จะระบุจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กรแห่งที่มาจากเบื้องต้นของข้อมูลเพื่อการประเมินสภาพแวดล้อมภายใน คือ ระบบข้อมูลเพื่อการบริหาร ที่ครอบคลุมทั้งในด้านโครงสร้าง ระบบ ระเบียบ วิธีการปฏิบัติงานบรรยากาศในการทำงานและทรัพยากรในการบริหารงาน (คน , เงิน , วัสดุ และการจัดการ)รวมถึงผลการดำเนินงานที่ผ่านมาขององค์กรเพื่อที่จะเข้าใจสถานการณ์และผลกระทบก่อนหน้านี้ด้วย ซึ่งการประเมินสภาพแวดล้อมภายในองค์กร จะประกอบด้วย ๒ ส่วน ดังนี้

๑.๑ จุดแข็งขององค์กร (S - Strengths) เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยภายในมุมมอง ของผู้ที่ อยู่ภายในองค์กรว่าปัจจัยใดภายในองค์กรที่เป็นข้อได้เปรียบหรือจุดเด่นขององค์กรที่องค์กรควรนำมาใช้ในการ พัฒนาองค์กรได้และควรดำรงไว้เพื่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กร

๑.๒ จุดอ่อนขององค์กร (W - Weaknesses) เป็นการวิเคราะห์ ปัจจัยภายในจาก มุมมองของผู้ที่อยู่ภายในองค์กรนั้น ๆ เองว่าปัจจัยภายในองค์กรที่เป็น จุดด้อยข้อเสียเปรียบของ องค์กรที่ควรปรับปรุงให้ดีขึ้นหรือขจัดให้หมดไป อันจะเป็นประโยชน์ต่อองค์กร

๒. การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย ๔ ดังนี้

ภายใต้การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรนั้น สามารถค้นหาโอกาสและ อุปสรรคทางการดำเนินงานขององค์กรที่ได้รับกระทบจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจทั้งในและระหว่าง ประเทศที่เกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กร

๒.๑ โอกาสทางสภาพแวดล้อม (O - Opportunities) เป็นการวิเคราะห์ว่าปัจจัย ภายนอกขององค์กรว่าปัจจัยใดที่สามารถส่งผลกระทบต่อประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการดำเนินการของ องค์กรและพิจารณาว่าองค์กรสามารถนำโอกาสต่าง ๆ มาเป็นข้อดีหรือพัฒนาเป็นจุดแข็งขององค์กรได้หรือไม่

๒.๒ อุปสรรคทางสภาพแวดล้อม (T - Threats) เป็นการวิเคราะห์ว่าปัจจัยภายนอก องค์กรปัจจัยใดที่สามารถส่งผลกระทบต่อองค์กร ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่ทำให้เกิดความเสียหาย ซึ่ง องค์กรจำต้องหลีกเลี่ยงหรือปรับสภาพองค์กรให้มีความพร้อมรับมือกับปัญหาหรืออุปสรรคหรือหากมั่นใจว่าปัญหา และอุปสรรคนั้น จะไม่สามารถแก้ไขให้หมดไปได้ทันที องค์กรต้องหาวิธีการมารับสภาพและดำเนิน การกิจไปพร้อมกับการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคนั้น

การวิเคราะห์ SWOT เป็นการนำเอาสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในกองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย ๔ มาวิเคราะห์เพื่อเอาชนะปัญหาอุปสรรค สภาพแวดล้อม หรือลดจุดอ่อนขององค์กรให้น้อยที่สุด ภายใต้การ วิเคราะห์ การประเมินสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ๔ ปัจจัย ในการระงับเหตุเพลิงไหม้หญ้าในพื้นที่ รกร้างว่าเปล่า ผู้จัดทำรายงานจึงได้นำมาวิเคราะห์ ดังนี้

ปัจจัยภายใน	
จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
<p><u>ด้านหน่วยงาน</u></p> <p>๑. กรุงเทพมหานครให้ความสำคัญของความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน สอดคล้องกับแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๕๖ – ๒๕๗๕) ประเด็น ยุทธศาสตร์ที่ ๑.๑ ปลอดภัยพิช และ ๑.๔ ปลอดภัยพิบัติ</p> <p>๒. หน่วยงานมีการมอบหมายภารกิจและ บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานเพื่อให้สอดคล้องกับ สถานการณ์มากขึ้น</p>	<p><u>ด้านหน่วยงาน</u></p> <p>๑. หน่วยงานขาดการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็น ระบบ</p> <p>๒. หน่วยงานไม่มีงบประมาณในการจัดฝึกอบรม ให้ความรู้กับประชาชนในพื้นที่</p> <p>๓. ขาดการบูรณาการทำงานระหว่างส่วนราชการ ต่าง ๆ และภาคีเครือข่าย</p> <p>๔. ขาดการประชาสัมพันธ์หน่วยงานที่ดีและ ต่อเนื่อง</p>

ปัจจัยภายใน	
<p style="text-align: center;">จุดแข็ง (Strength)</p> <p>ด้านหน่วยงาน</p> <p>๓. หน่วยงานส่งเสริมให้มีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>๔. หน่วยงานให้ความสำคัญในด้านความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ ด้วยการจัดให้มีอุปกรณ์ป้องกันประจำกาย</p> <p>๕. เครือข่ายบางส่วนให้ความสนใจในการจัดการสาธารณภัย</p> <p>ด้านบุคลากร</p> <p>๑. บุคลากรมีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานด้านอค์คิภัย</p> <p>๒. บุคลากรปฏิบัติงานเป็นทีมที่เข้มแข็ง</p> <p>ด้านอุปกรณ์/เครื่องมือ</p> <p>๑. ชุดผจญเพลิงมีประสิทธิภาพสูง ได้มาตรฐาน</p> <p>๒. มีอุปกรณ์ รถดับเพลิง ที่ทันสมัย</p>	<p style="text-align: center;">จุดอ่อน (Weakness)</p> <p>ด้านหน่วยงาน</p> <p>๕. กฎหมายไม่ได้ให้อำนาจโดยตรงกับหน่วยงานอย่างครบวงจร</p> <p>๖. หน่วยงานขาดอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการปฏิบัติงาน</p> <p>๗. การเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ อาจส่งผลให้เกิดสาธารณภัยมีความรุนแรงมากขึ้น</p> <p>๘. เครือข่ายภาครัฐและภาคประชาชนยังขาดแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการเหตุเพลิงไหม้หญ้าในพื้นที่รกร้างว่างเปล่า</p> <p>๙. เครือข่ายยังขาดการมีส่วนร่วมและความตระหนักในการเฝ้าระวังภัยที่อาจเกิดขึ้น</p> <p>ด้านบุคลากร</p> <p>๑. บุคลากรมีอัตราการย้ายสูง ทำให้สูญเสียกำลังคนในการปฏิบัติงาน</p> <p>๒. บุคลากรขาดการมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการปฏิบัติงานของหน่วยงาน</p> <p>๓. บุคลากรในหน่วยงานยังขาดความเอาใจใส่ดูแลบำรุงรักษาอุปกรณ์เครื่องมือ</p> <p>๔. บุคคลเน้นทักษะการปฏิบัติมากกว่าวิชาการ</p> <p>ด้านอุปกรณ์/เครื่องมือ</p> <p>๑. อุปกรณ์ชำรุด ขาดการดูแลรักษา</p> <p>๒. เครื่องช่วยหายใจไม่เพียงพอต่อเจ้าหน้าที่</p>
ปัจจัยภายนอก	
<p style="text-align: center;">โอกาส (Opportunity)</p> <p>ด้านบุคลากร</p> <p>๑. เมื่อเกิดเหตุในพื้นที่ประชาชนช่วยกันบรรเทาเหตุไฟไหม้หญ้าให้ลดน้อยลง</p> <p>๒. มีอาสา อปพร. มาช่วยระงับดับเพลิงไหม้หญ้า</p> <p>๓. เครือข่ายแจ้งเหตุได้รวดเร็ว</p> <p>ด้านอุปกรณ์/เครื่องมือ</p> <p>๑. หน่วยงานที่มาสสนับสนุนมีอุปกรณ์ระงับดับเพลิงในหน่วยงาน</p>	<p style="text-align: center;">อุปสรรค (Threat)</p> <p>ด้านบุคลากร</p> <p>๑. เครือข่ายภาคประชาชนยังขาดความรู้ด้านการป้องกันสาธารณภัยเบื้องต้น</p> <p>๒. เครือข่ายยังขาดการมีส่วนร่วมและความตระหนักในการเฝ้าระวังภัยที่อาจเกิดขึ้น</p> <p>ด้านอุปกรณ์/เครื่องมือ</p> <p>๑. เครื่องมือมีสภาพที่ชำรุด เสียหาย ไม่ทันสมัย</p>

จากการวิเคราะห์ SWOT พบว่าจุดแข็งของการดำเนินการแก้ไขปัญหาเหตุเพลิงไหม้หญ้าในพื้นที่รกร้างว่างเปล่า กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย ๔ สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย นั้น เนื่องจากหน่วยงานมีบุคลากรมีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานด้านอัคคีภัยและเมื่อเกิดมีเหตุในพื้นที่ประชาชนช่วยกันบรรเทาเหตุไฟไหม้หญ้าให้ลดน้อยลงหรือหมดไป ซึ่งสามารถลดอุปสรรคด้วยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ครบถ้วน มีประสิทธิภาพ

๖. แนวทางการดำเนินการ / ระยะเวลา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ในแนวทางการดำเนินการศึกษาแนวทางการลดปัญหาเหตุเพลิงไหม้หญ้าในพื้นที่รกร้างว่างเปล่า กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย ๔ สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีระยะเวลาและผู้ที่เกี่ยวข้อง ออกเป็น ๓ แนวทาง ดังนี้

๖.๑ กรอบและแนวทางการดำเนินการ

๖.๑.๑ จัดแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินงานเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการเหตุเพลิงไหม้หญ้าในพื้นที่รกร้างว่างเปล่า ซึ่งจะประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของกองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย ๔ สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (สถานีดับเพลิงและกู้ภัยประเวศ, สถานีดับเพลิงและกู้ภัยลาดกระบัง, สถานีดับเพลิงและกู้ภัยเฉลิมพระเกียรติ ร.๙, สถานีดับเพลิงและกู้ภัยหัวหมาก, สถานีดับเพลิงและกู้ภัยบางชัน, สถานีดับเพลิงและกู้ภัยหนองจอก) และสำนักงานเขต (ประเวศ, ลาดกระบัง, หนองจอก, มีนบุรี, สวนหลวง, สะพานสูง)

๖.๑.๒ จัดทำแผนการปฏิบัติร่วมกันกับภาคีเครือข่าย (หน่วยงาน กรุงเทพมหานคร ภาคเอกชนและภาคประชาชน) การจัดการเหตุเพลิงไหม้หญ้าในพื้นที่รกร้างว่างเปล่า

๖.๑.๓ จัดอบรมความรู้เกี่ยวกับการดับเพลิงเบื้องต้น ให้กับผู้นำชุมชน และผู้พักอาศัยในชุมชนโดยเจ้าหน้าที่ของกองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย ๔ (สถานีดับเพลิงและกู้ภัยประเวศ, สถานีดับเพลิงและกู้ภัยลาดกระบัง, สถานีดับเพลิงและกู้ภัยเฉลิมพระเกียรติ ร.๙, สถานีดับเพลิงและกู้ภัยหัวหมาก, สถานีดับเพลิงและกู้ภัยบางชัน, สถานีดับเพลิงและกู้ภัยหนองจอก) เป็นวิทยากรและจัดตั้งกลุ่มไลน์ เพื่อการประชาสัมพันธ์และความรู้กับประชาชน สำนักงานเขตละ ๖ ชุมชน/เดือน

๖.๑.๔ จัดประชุมคณะกรรมการ ผู้นำชุมชน ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อปฏิบัติแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการเหตุเพลิงไหม้หญ้าในพื้นที่รกร้างว่างเปล่า โดยผ่านฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม ของสำนักงานเขตในพื้นที่ จัดประชุมทุก ๓ เดือน

๖.๑.๕ คณะกรรมการฯ ร่วมกันจัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติและแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการเหตุเพลิงไหม้หญ้าในพื้นที่รกร้างว่างเปล่า

๖.๑.๖ ชักซ้อมแผนการปฏิบัติการประสานงานระหว่างเครือข่ายภาคีในทุกภาคส่วน การจัดการเหตุเพลิงไหม้หญ้าในพื้นที่รกร้างว่างเปล่า โดยมีเจ้าหน้าที่ของกองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย ๔ เป็นวิทยากร จัดชักซ้อมทุก ๑ เดือน

๖.๑.๗ จัดรายงานรายงานการปฏิบัติงานของกองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย ๔ และติดตามประเมินผลการดำเนินการด้วยแบบสอบถาม จัดทำรายงานทุก ๖ เดือน

๖.๒ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการ

๖.๒.๑ กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย ๔ สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (สถานีดับเพลิงและกู้ภัยประเวศ, สถานีดับเพลิงและกู้ภัยลาดกระบัง, สถานีดับเพลิงและกู้ภัยเฉลิมพระเกียรติ ร.๙, สถานีดับเพลิงและกู้ภัยหัวหมาก, สถานีดับเพลิงและกู้ภัยบางชัน, สถานีดับเพลิงและกู้ภัยหนองจอก)

๖.๒.๒ สำนักงานเขต (เขตประเวศ, เขตลาดกระบัง, เขตหนองจอก, เขตมีนบุรี เขตสวนหลวง, เขตสะพานสูง)

๖.๒.๓ ผู้นำชุมชน / ประธานชุมชนและตัวแทนในพื้นที่รับผิดชอบของ กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย ๔ สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๖.๓ ระยะเวลาดำเนินการ

กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินการ												
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	
๑ จัดตั้งคณะกรรมการในการดำเนินงานเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการเหตุเพลิงไหม้หญ้าในพื้นที่รกร้างว่างเปล่า	↔												
๒ จัดทำแผนการปฏิบัติร่วมกันกับภาคีเครือข่าย	↔												
๓ จัดอบรมความรู้เกี่ยวกับการดับเพลิงเบื้องต้นและการประชาสัมพันธ์		↔											
๔ จัดประชุมคณะกรรมการ ผู้นำชุมชน ผู้ที่เกี่ยวข้อง		↔											
๕ จัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติและแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการเหตุเพลิงไหม้หญ้าในพื้นที่รกร้างว่างเปล่า											↔		
๖ ชักซ้อมแผนการปฏิบัติการประสานงานระหว่างเครือข่ายภาคีในทุภาคส่วน		↔											
๗ สรุปและติดตามประเมินผลการทำงาน						↔							↔

๗. ประโยชน์จากการศึกษา

- ๗.๑ ทำให้ทราบถึงปัญหาในการระงับเหตุเพลิงไหม้หญ้าในพื้นที่รกร้างว่างเปล่า
- ๗.๒ ทำให้ทราบถึงแนวทางการป้องกันและลดการเกิดเหตุเพลิงไหม้หญ้าในพื้นที่รกร้างว่างเปล่า
- ๗.๓ ทำให้ทราบถึงแนวทางการประสานงานและการให้ความร่วมมือระหว่างกองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย ๔ กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๘. งบประมาณ

- ไม่ใช้งบประมาณ -

๙. แนวทางการติดตามและประเมินผล

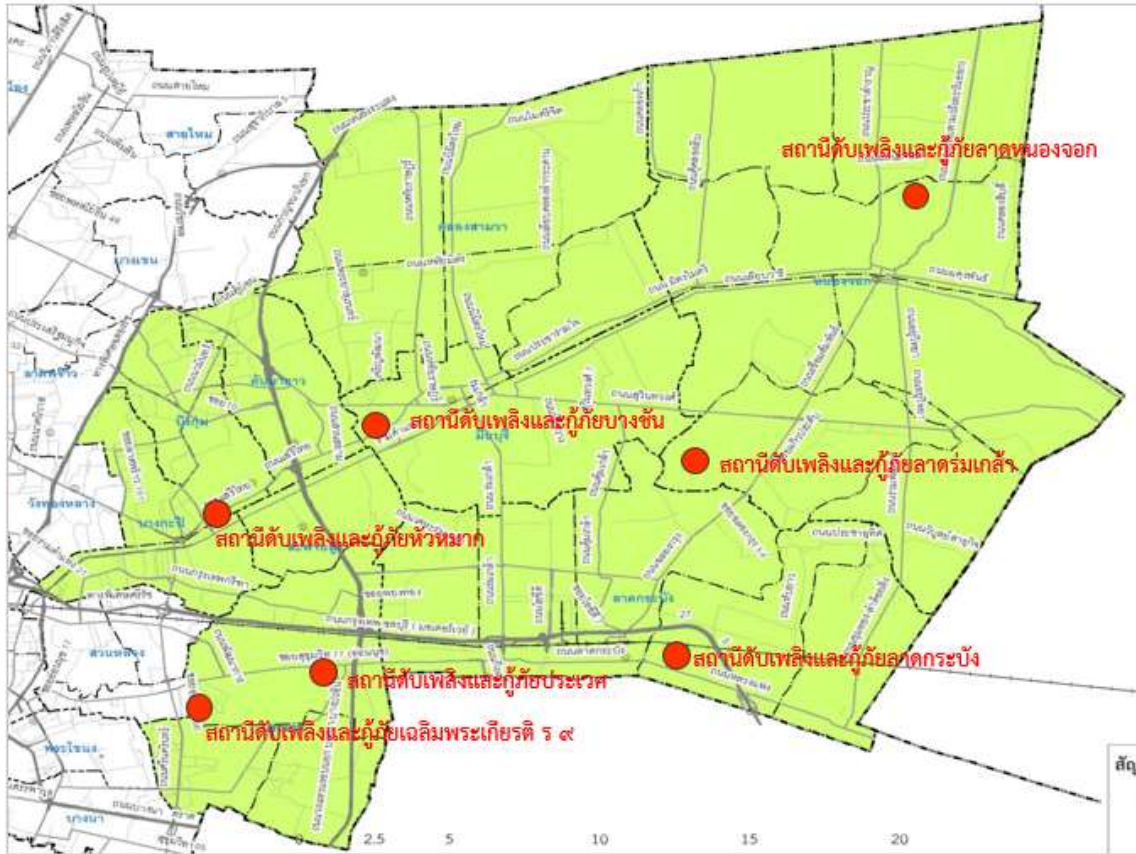
เป้าหมาย/วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	วิธีการ/เครื่องมือ
๑. การประสานงานและการให้ความร่วมมือระหว่าง กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย ๔ กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลลัพธ์ (Outcome) - อัตราการเกิดเหตุเพลิงไหม้ในพื้นที่รกร้างว่างเปล่า ลดลง ๓๐ %	- สํารวจเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม จัดข้อมูลทางสถิติ เหตุเพลิงไหม้หญ้า -จัดทำรายงานการปฏิบัติงานของกองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย ๔
๒. แนวทางการป้องกันและลดการเกิดเหตุเพลิงไหม้หญ้าในพื้นที่รกร้างว่างเปล่า	ผลลัพธ์ (Outcome) - ประชาชนมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	-จัดทำรายงานการปฏิบัติงานของกองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย ๔ สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๑๐. ข้อเสนอแนะ

- ๑๐.๑ สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร ควรจะมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ทุกช่องทางต่างๆ เพื่อให้ทุกภาคส่วนตระหนักถึงการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- ๑๐.๒ ควรส่งเสริมการสร้างเครือข่ายของกลุ่มประชาชน ชุมชน และหน่วยต่าง ๆ ให้เพิ่มมากขึ้นเพื่อความเข้มแข็งทางสังคมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- ๑๐.๓ มอบรางวัลให้แก่ผู้ให้ความช่วยเหลือ งานด้านสาธารณภัย เพื่อเป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงานต่อไป
- ๑๐.๔ หลังจากจัดพิมพ์คู่มือแนวทางปฏิบัติและแนวทางการแก้ไขปัญหาเหตุเพลิงไหม้หญ้าในพื้นที่รกร้างว่างเปล่าเสร็จควรมีการเผยแพร่ ให้กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย ๔ กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ
- ๑๐.๕ ควรจะมีการศึกษาเพิ่มเติมโดยเฉพาะระบบการสั่งการและการสร้างเครือข่ายในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานครที่มีประสิทธิภาพ

ภาคผนวก

พื้นที่รับผิดชอบกองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย ๔ สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ภาพขณะเกิดเหตุเพลิงไหม้หญ้า

